

32004L0038

30.4.2004.

SLUŽBENI LIST EUROPSKE UNIJE

L 158/77

DIREKTIVA 2004/38/EZ EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**od 29. travnja 2004.**

o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravište na području države članice, kojom se izmjenjuje Uredba (EEZ) br. 1612/68 i stavljaju izvan snage direktive 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

bez unutarnjih granica, gdje je sloboda osigurana u skladu s odredbama Ugovora.

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegove članke 12., 18., 40., 44. i 52.,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije ⁽¹⁾,

(3) Građanstvo Unije predstavlja temeljni status državljana država članica, kada ostvaruju pravo slobode kretanja i boravišta. Stoga treba kodificirati i preispitati postojeće instrumente Zajednice kojima su zasebno uređeni radnici, samozaposlene osobe, kao i studenti te druge osobe koje nisu aktivno zaposlene, kako bi se pojednostavnilo i ojačalo pravo slobode kretanja i boravišta građana Unije.

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ⁽²⁾,uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija ⁽³⁾,u skladu s postupkom utvrđenim u članku 251. Ugovora ⁽⁴⁾,

(4) Kako bi se prevladao takav sektorski i pojedinačni pristup pravu na slobodu kretanja i boravišta i radi lakšeg ostvarivanja ovog prava, potreban je jedinstveni pravni akt za izmjenu Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1612/68 od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice ⁽⁵⁾ te stavljanje izvan snage sljedećih pravnih akata: Direktive Vijeća 68/360/EEZ od 15. listopada 1968. o ukidanju ograničenja kretanja i boravišta unutar Zajednice za radnike država članica i njihove obitelji ⁽⁶⁾, Direktive Vijeća 73/148/EEZ od 21. svibnja 1973. o ukidanju ograničenja kretanja i boravišta u Zajednici za državljane država članica u vezi s poslovnim nastanom i pružanjem usluga ⁽⁷⁾, Direktive Vijeća 90/364/EEZ od 28. lipnja 1990. o pravu boravišta ⁽⁸⁾, Direktive Vijeća 90/365/EEZ od 28. lipnja 1990. o pravu boravišta zaposlenih i samozaposlenih osoba koje su se prestale baviti profesionalnom djelatnošću ⁽⁹⁾ i Direktive Vijeća 93/96/EEZ od 29. listopada 1993. o pravu boravišta studenata ⁽¹⁰⁾.

budući da:

(1) Građanstvo Unije daje svakom građaninu Unije temeljno i osobno pravo slobodnog kretanja i boravišta na području države članice koje je podložno ograničenjima i uvjetima utvrđenim u Ugovoru i mjerama donesenim za njegovu provedbu.

(2) Sloboda kretanja osoba predstavlja jednu od temeljnih sloboda na unutarnjem tržištu, koje obuhvaća područje

⁽¹⁾ SL C 270 E, 25.9.2001., str. 150.

⁽²⁾ SL C 149, 21.6.2002., str. 46.

⁽³⁾ SL C 192, 12.8.2002., str. 17.

⁽⁴⁾ Mišljenje Europskog parlamenta od 11. veljače 2003. (SL C 43 E, 19.2.2004., str. 42.), Zajedničko stajalište Vijeća od 5. prosinca 2003. (SL C 54 E, 2.3.2004., str. 12.) i Stajalište Europskog parlamenta od 10. ožujka 2004. (još nije objavljeno u Službenom listu).

⁽⁵⁾ SL L 257, 19.10.1968., str. 2. Uredba kako je zadnje izmijenjena Uredbom (EEZ) br. 2434/92 (SL L 245, 26.8.1992., str. 1.).

⁽⁶⁾ SL L 257, 19.10.1968., str. 13. Direktiva kako je zadnje izmijenjena Aktom o pristupanju iz 2003.

⁽⁷⁾ SL L 172, 28.6.1973., str. 14.

⁽⁸⁾ SL L 180, 13.7.1990., str. 26.

⁽⁹⁾ SL L 180, 13.7.1990., str. 28.

⁽¹⁰⁾ SL L 317, 18.12.1993., str. 59.

- (5) Pravo svih građana Unije na slobodu kretanja i boravišta na području države članice kako se ostvaruje pod objektivnim uvjetima slobode i dostojanstva treba odobriti i članovima njihovih obitelji, bez obzira na njihovo državljanstvo. Za potrebe ove Direktive, u definiciju „član obitelji” potrebno je uključiti i registriranog partnera, ako zakonodavstvo države članice domaćina izjednačuje registriranu zajednicu s brakom.
- (6) Kako bi se sačuvalo jedinstvo obitelji u širem smislu, ne dovodeći u pitanje zabranu diskriminacije na temelju državljanstva, država članica domaćin na temelju svog nacionalnog zakonodavstva ispituje položaj osoba koje nisu uključene u pojam člana obitelji prema ovoj Direktivi i koje zbog toga ne uživaju automatsko pravo ulaska i boravišta u državi članici domaćinu, pa onda odlučuje može li odobriti ulazak i boravište tim osobama, uzimajući pritom u obzir njihovu vezu s građaninom Unije i sve druge okolnosti, kao što su financijska ili fizička ovisnost o građaninu Unije.
- (7) Potrebno je jasno utvrditi pojedinosti vezane uz slobodu kretanja građana Unije na području države članice, ne dovodeći u pitanje odredbe koje se primjenjuju pri nadzoru državne granice.
- (8) Kako bi se olakšalo slobodno kretanje članovima obitelji koji nisu državljani države članice, a već su dobili dozvolu boravišta, oni bi trebali biti izuzeti od obveze ishođenja ulazne vize u smislu Uredbe Vijeća (EZ) br. 539/2001 od 15. ožujka 2001. o popisu trećih zemalja čiji državljani moraju imati vizu pri prelasku vanjskih granica i zemalja čiji su državljani izuzeti od tog zahtjeva⁽¹⁾, ili, ako je to prikladno, ishoditi je prema važećem nacionalnom zakonodavstvu.
- (9) Građani Unije trebaju imati pravo boravišta u državi članici domaćinu u razdoblju koje ne prelazi tri mjeseca, a da im pri tome nije postavljen neki drugi uvjet ili formalnost osim da imaju važeću osobnu iskaznicu ili putovnicu, ne dovodeći pritom u pitanje povoljnije propise koji se primjenjuju na tražitelje zaposlenja, kako je to priznato u sudskoj praksi Suda.
- (10) Osobe koje ostvaruju pravo boravišta ne bi, međutim, trebale postati nerazuman teret sustavu socijalne pomoći u državi članici domaćinu tijekom prvotnog razdoblja boravišta. Stoga pravo boravišta građana Unije i članova njihove obitelji u razdoblju duljem od tri mjeseca mora biti uvjetovano.
- (11) Osnovno i osobno pravo boravišta u drugoj državi članici za građane Unije proizlazi neposredno iz Ugovora i ne ovisi o ispunjavanju administrativnih formalnosti.
- (12) Za razdoblje boravišta dulje od tri mjeseca, države članice bi trebali imati mogućnost zahtijevati prijavu građana Unije kod nadležnih tijela u mjestu boravišta, što se dokazuje potvrdom o prijavi izdanom u te svrhe.
- (13) Uvjet imanja dozvole boravišta treba ograničiti na članove obitelji građana Unije koji nisu državljani države članice, u slučaju boravišta duljeg od tri mjeseca.
- (14) Kako bi se izbjegla različita upravna praksa ili tumačenja koja predstavljaju neprimjerenu prepreku za ostvarivanje prava boravišta građana Unije i članova njihovih obitelji, mora se jasno utvrditi koje su isprave potrebne nadležnim tijelima za izdavanje potvrde o prijavi ili dozvole boravišta.
- (15) Članovima obitelji treba pružiti pravnu zaštitu u slučaju smrti građana Unije, razvoda, poništenja braka ili prestanka registrirane zajednice. Stoga je potrebno poduzeti mjere radi osiguranja obiteljskog života i ljudskog dostojanstva, a pod određenim uvjetima i radi zaštite od zlorporabe, da u tim slučajevima članovi obitelji koji već borave na području države članice domaćina zadrže pravo boravišta isključivo na osobnoj osnovi.
- (16) Sve dok nositelji prava boravišta nisu neprimjeren teret sustavu socijalne pomoći, ne bi smjeli biti protjerani. Stoga mjera protjerivanja ne smije biti automatska posljedica korištenja sustava socijalne pomoći. Država članica domaćin treba preispitati radi li se o privremenim poteškoćama i uzeti u obzir trajanje boravišta, osobne okolnosti i iznos odobrene pomoći, kako bi se vidjelo je li nositelj prava postao neprimjeren teret za sustav socijalne pomoći i tek tada pokrenuti protjerivanje te osobe. Mjere protjerivanja ne primjenjuju se na radnike, samozaposlene osobe i tražitelje zaposlenja, kako je to utvrdio Sud, osim kada je riječ o zaštiti javnog poretka ili javne sigurnosti.

⁽¹⁾ SL L 81, 21.3.2001., str. 1. Uredba kako je zadnje izmijenjena Uredbom (EZ) br. 453/2003 (SL L 69, 13.3.2003., str. 10.).

- (17) Uživavanje prava na stalno boravište građana Unije koji su se odlučili dugotrajno nastaniti u državi članici domaćinu pojačalo bi osjećaj građanstva Unije i ključna je komponenta u promicanju socijalne kohezije kao jednog od temeljnih ciljeva Unije. Pravo na stalno boravište potrebno je zato utvrditi za sve građane Unije i članove njihovih obitelji koji su boravili u državi članici domaćinu sukladno uvjetima utvrđenima u ovoj Direktivi tijekom pet godina bez prekida i protiv kojih nije izrečena mjera protjerivanja.
- (18) Kako bi se stvorio istinski instrument za integraciju u društvo države članice domaćina u kojoj građanin Unije boravi, jednom stečeno pravo na stalno boravište ne bi smjelo biti podložno nikakvim uvjetima.
- (19) Potrebno je zadržati određene pogodnosti za građane Unije koji su radnici ili samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji, kojima se tim osobama omogućuje stjecanje stalnog boravišta i prije nego što su u državi članici domaćinu boravili pet godina, jer to predstavlja stečeno pravo koje im je priznato Uredbom Komisije (EEZ) broj 1251/70 od 29. lipnja 1970. o pravima radnika na ostanak na području države članice nakon što su u toj državi bili zaposleni ⁽¹⁾ i Direktivom Vijeća 75/34/EEZ od 17. prosinca 1974. o pravu državljana države članice da ostanu na području druge države članice nakon što su ondje obavljali djelatnost u svojstvu samozaposlene osobe. ⁽²⁾
- (20) U skladu sa zabranom diskriminacije na temelju državljanstva, prema svim građanima Unije i članovima njihovih obitelji koji na temelju ove Direktive borave u jednoj državi članici trebalo bi se u toj državi članici jednako postupati na područjima zahvaćenima Ugovorom, podložno posebnim odredbama koje su izričito utvrđene u Ugovoru i u sekundarnom pravu.
- (21) Međutim, državi članici domaćinu treba prepustiti odluku hoće li drugim građanima Unije, osim radnika ili samozaposlenih osoba ili osoba koje zadržavaju taj status i članovima njihovih obitelji, odobriti socijalnu pomoć tijekom prva tri mjeseca boravišta, odnosno dulje ako je riječ o tražiteljima zaposlenja, te pomoć za održavanje u svrhu školovanja, uključujući strukovno osposobljavanje, prije nego što su ostvarile pravo na stalno boravište.
- (22) Ugovor omogućuje uvođenje ograničenja na pravo kretanja i boravišta zbog javnog poretka, javne sigurnosti ili javnog zdravlja. Kako bi se osigurala stroža definicija okolnosti i postupovnih jamstava podložno kojima se građanima Unije i članovima njihovih obitelji može zabraniti ulazak ili mogu biti protjerani, ova Direktiva treba zamijeniti Direktivu Vijeća 64/221/EEZ od 25. veljače 1964. godine o usklađivanju posebnih mjera o kretanju i boravištu stranih državljana koje su opravdane na temelju javnog poretka, javne sigurnosti ili javnog zdravlja ⁽³⁾.
- (23) Protjerivanje građana Unije i članova njihovih obitelji zbog javnog poretka ili javne sigurnosti mjera je koja može znatno štetiti osobama koje su koristeći prava i slobode priznate Ugovorom postale istinski integrirane u državu članicu domaćina. Područje djelovanja tih mjera treba stoga ograničiti u skladu s načelom proporcionalnosti, uzimajući pritom u obzir stupanj integracije dotičnih osoba, duljinu njihovog boravka u državi članici domaćinu, starosnu dob, zdravstveno stanje, obiteljske i gospodarske prilike i veze s državom porijekla.
- (24) Stoga, što je veći stupanj integracije građana Unije i članova njihove obitelji u državu članicu domaćina, to treba biti veći stupanj zaštite od protjerivanja. Samo se u iznimnim slučajevima, ako postoje presudni razlozi javne sigurnosti, trebaju poduzimati mjere protjerivanja protiv građana Unije koji su boravili na području države članice domaćina mnogo godina, a naročito ako su ondje rođeni i boravili cijeli život. Nadalje, ovakve iznimne okolnosti trebaju se primjenjivati i s obzirom na mjere protjerivanja protiv maloljetnika, kako bi se zaštitile njihove veze s obitelji, u skladu s Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima djeteta od 20. studenoga 1989.
- (25) Potrebno je detaljno odrediti postupovna jamstva kako bi se osigurala visoka razina zaštite prava građana Unije i članova njihovih obitelji ako im se ne dozvoli ulazak ili boravište u drugoj državi članici, kao i održalo načelo da svaka mjera nadležnih tijela mora biti valjano utemeljena.
- (26) U svakom slučaju, građani Unije i članovi njihove obitelji kojima je zabranjen ulazak ili boravište u drugoj državi članici, trebaju imati pristup sudskoj zaštiti.

⁽¹⁾ SL L 142, 30.6.1970., str. 24.

⁽²⁾ SL L 14, 20.1.1975., str. 10.

⁽³⁾ SL 56, 4.4.1964., str. 850. Direktiva kako je zadnje izmijenjena Direktivom 75/35/EEZ (SL 14, 20.1.1975., str. 14.).

- (27) U skladu sa sudskom praksom Suda kojom se državama članicama zabranjuje izdavanje naloga za doživotnu zabranu osoba obuhvaćenih ovom Direktivom na njihovom području, potrebno je potvrditi pravo građana Unije i članova njihovih obitelji koji su zabranjeni na području države članice na podnošenje novog zahtjeva protekom razumnog roka, a u svakom slučaju tri godine od izvršenja konačne odluke o zabrani.
- (28) Države članice trebaju imati mogućnost donošenja potrebnih mjera u svrhu zaštite od zlouporabe prava ili prevare, posebice fiktivnog braka ili drugih veza zaključenih isključivo u svrhu uživanja prava slobode kretanja i boravišta.
- (29) Ova Direktiva ne zadire u primjenu povoljnijih nacionalnih odredaba.
- (30) Radi ispitivanja kako dalje olakšati ostvarivanje prava na slobodu kretanja i boravišta, Komisija treba pripremiti izvješće kako bi se ocijenila mogućnost iznošenja drugih potrebnih prijedloga u ovom cilju, posebno radi produženja trajanja bezuvjetnog boravišta.
- (31) Ova je Direktiva u skladu s temeljnim pravima i slobodama, te načelima koja su priznata osobito u Povelji o temeljnim pravima Europske unije. U skladu sa zabranom diskriminacije sadržanoj u Povelji, države članice trebaju provoditi ovu Direktivu bez diskriminacije među nositeljima prava iz ove Direktive na osnovama kao što su spol, rasa, boje kože, etničko ili socijalno podrijetlo, genetske karakteristike, jezik, vjeroispovijest i osobna uvjerenja, politička i ostala mišljenja, pripadnost etničkoj manjini, imovina, rođenje, invalidnost, starost i spolna orijentacija,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet

Ova Direktiva utvrđuje:

- (a) uvjete pod kojima građani Unije i članovi njihovih obitelji ostvaruju pravo na slobodno kretanje i boravište unutar područja država članica;
- (b) pravo stalnog boravišta na području država članica za građane Unije i članove njihovih obitelji;

- (c) ograničenja prava iz točke (a) i (b) ovog članka zbog javnog poretka, javne sigurnosti ili javnog zdravlja.

Članak 2.

Značenje pojmova

Za potrebe ove Direktive:

1. „građanin Unije” znači svaka osoba s državljanstvom države članice;
2. „član obitelji” znači:
 - (a) bračni drug;
 - (b) partner s kojim građanin Unije ima registriranu zajednicu na temelju zakonodavstva države članice, ako je po zakonodavstvu države članice domaćina registrirana zajednica izjednačena s bračnom zajednicom, i u skladu s uvjetima utvrđenima u relevantnim zakonima države članice domaćina;
 - (c) izravni potomci koji nisu navršili 21. godinu ili su uzdržavanici, kao i oni bračnog druga ili partnera u smislu točke (b) ovog članka;
 - (d) izravni srodnici u uzlaznoj liniji koji su uzdržavanici, kao i oni bračnog druga ili partnera u smislu točke (b) ovog članka;
3. „Država članica domaćin” znači država članica u koju se useljava građanin Unije ostvarujući svoje pravo slobodnog kretanja i boravišta.

Članak 3.

Nositelji prava

1. Ova se Direktiva primjenjuje na sve građane Unije koji se useljavaju ili borave u državi članici različitoj od one koje su državljanji i na članove njihovih obitelji koji ih prate ili im se pridružuju, kako je određeno člankom 2. točkom 2. ove Direktive.
2. Ne dovodeći u pitanje bilo koje pravo slobode kretanja i boravišta koje dotične osobe imaju, država članica domaćin u skladu sa svojih nacionalnim zakonodavstvom olakšava ulazak i boravište sljedećim osobama:
 - (a) bilo kojim drugim članovima obitelji koji nisu navedeni u članku 2. točki 2. ove Direktive, bez obzira na državljanstvo, koji su u državi iz koje dolaze uzdržavanici ili članovi kućanstva građanina Unije, nositelja primarnog prava boravišta, ili ako ozbiljni zdravstveni razlozi strogo nalažu da ih građanin Unije osobno njeguje;
 - (b) partneru s kojim je građanin Unije u trajnoj vezi, uz odgovarajuću potvrdu.

Država članica domaćin opsežno razmatra osobne okolnosti i obrazlaže svako odbijanje ulaska ili boravišta tim osobama.

POGLAVLJE II.

PRAVO IZLASKA I ULASKA*Članak 4.***Pravo izlaska**

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe o putnim ispravama koje se primjenjuju pri nadzoru državne granice, svi građani Unije s važećom osobnom iskaznicom ili putovnicom te članovi njihovih obitelji koji nisu državljani države članice, a imaju važeću putovnicu, imaju pravo napustiti područje države članice i putovati u drugu državu članicu.

2. Od osoba iz stavka 1. ne smije se zahtijevati izlazna viza niti jednakovrijedna formalnost.

3. Države članice u skladu sa svojim pravom vlastitim državljanima izdaju te produljuju osobnu iskaznicu ili putovnicu u kojima je naznačeno njihovo državljanstvo.

4. Putovnica mora važiti najmanje za sve države članice te za zemlje kroz koje nositelj isprave prolazi na putu između država članica. Ako zakonodavstvo države članice ne predviđa izdavanje osobne iskaznice, rok važenja za svaku izdanu ili produljenu putovnicu iznosi najmanje pet godina.

*Članak 5.***Pravo ulaska**

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe o putnim ispravama koje se primjenjuju pri nadzoru državne granice, države članice odobravaju ulazak na svoje područje građanima Unije uz važeću osobnu iskaznicu ili putovnicu te članovima obitelji koji nisu državljani države članice uz važeću putovnicu.

Od građanina Unije ne smije se zahtijevati ulazna viza ili jednakovrijedna formalnost.

2. Od članova obitelji koji nisu državljani države članice zahtijeva se ulazna viza samo u skladu s Uredbom (EZ) br. 539/2001 ili, ako je primjereno, s nacionalnim pravom. Za potrebe ove Direktive, posjedovanje važeće dozvole boravišta iz članka 10. ove Direktive oslobađa te članove obitelji od obveze pribavljanja vize.

Države članice takvim osobama nude sve mogućnosti za pribavljanje potrebnih viza. Te vize se izdaju bez naknade što je prije moguće i po žurnom postupku.

3. Država članica domaćin ne stavlja ulazni ili izlazni pečat u putovnicu članova obitelji koji nisu državljani države članice, ako oni predoče dozvolu boravišta iz članka 10. ove Direktive.

4. Kad građanin Unije ili član obitelji koji nije državljanin države članice nema potrebne putne isprave odnosno, ako se to traži, potrebnu vizu, država članica takvim osobama, prije nego što ih vrati, pruža svaku razumnu mogućnost da pribave potrebne isprave ili da im se isprave dostave u razumnom roku ili da nekim drugim sredstvima potvrde ili dokažu da uživaju pravo slobodnog kretanja i boravišta.

5. Država članica može od te osobe zahtijevati da izvrši prijavu prisutnosti na njezinom području u razumnom i nediskriminirajućem roku. Tko ne udovolji ovom zahtjevu može biti kažnjen razmjernim i nediskriminirajućim sankcijama.

POGLAVLJE III.

PRAVO BORAVIŠTA*Članak 6.***Pravo boravišta do tri mjeseca**

1. Građani Unije imaju pravo boravišta na području druge države članice do tri mjeseca, bez ikakvih uvjeta i formalnosti, osim uvjeta da imaju važeću osobnu iskaznicu ili putovnicu.

2. Odredbe iz stavka 1. primjenjuju se i na članove obitelji koji imaju važeću putovnicu, a nisu državljani države članice te su u pratnji građanina Unije ili mu se pridružuju.

*Članak 7.***Pravo boravišta dulje od tri mjeseca**

1. Svi građani Unije imaju pravo boravišta na području druge države članice u razdoblju duljem od tri mjeseca ako:

(a) su radnici ili samozaposlene osobe u državi članici domaćinu; ili

(b) imaju dostatna sredstva za sebe i članove svoje obitelji da ne postanu teret sustavu socijalne pomoći države članice domaćina tijekom svog boravišta te su sveobuhvatno zdravstveno osigurani u državi članici domaćinu; ili

(c) — su upisani u privatnu ili javnu ustanovu, ovlaštenu ili financiranu od države članice domaćina na temelju svog zakonodavstva ili upravne prakse, s glavnom svrhom školovanja, uključujući i strukovno osposobljavanje; te

— su sveobuhvatno zdravstveno osigurani u državi članici domaćinu i putem službene izjave ili na drugi jednakovrijedan način, relevantnim nacionalnim tijelima zajamče da imaju dostatna sredstva za sebe i članove svoje obitelji kako tijekom svojeg boravišta ne bi postali teret sustavu socijalne pomoći države članice domaćina; ili

(d) su članovi obitelji u pratnji ili su se pridružili građaninu Unije koji ispunjava uvjete iz točke (a), (b) ili (c).

2. Pravo boravišta utvrđeno stavkom 1. primjenjuje se na članove obitelji koji nisu državljani države članice, a koji su u pratnji građanina Unije ili mu se pridružuju u državi članici domaćinu, pod uvjetom da taj građanin Unije ispunjava uvjete iz stavka 1. točke (a), (b) ili (c).

3. Za potrebe stavka 1. točke (a), građani Unije koji više nisu radnici ili samozaposlene osobe zadržavaju položaj radnika ili samozaposlene osobe ako su:

(a) privremeno nesposobni za rad zbog bolesti ili nesreće;

(b) propisno prijavljeni kao nesvojevoljno nezaposleni nakon što su dulje od godinu dana bili zaposleni te su se prijavili kao tražitelji zaposlenja u nadležnom uredu za zapošljavanje;

(c) propisno prijavljeni kao nesvojevoljno nezaposleni nakon isteka ugovora o radu na određeno vrijeme kraćeg od godinu dana ili tijekom prvih dvanaest mjeseci te su se prijavili kao tražitelji zaposlenja u nadležnom uredu za zapošljavanje. U ovom slučaju položaj radnika se zadržava najmanje šest mjeseci;

(d) krenuli na strukovno osposobljavanje. Osim ako su nesvojevoljno nezaposleni, za zadržavanje položaja radnika osposobljavanje mora biti povezano s prethodnim zaposlenjem.

4. Odstupajući od stavka 1. točke (d) i stavka 2. ovog članka, samo bračni drug, registrirani partner iz članka 2. stavka 2. točke (b) te uzdržavana djeca imaju pravo boravišta kao članovi obitelji građanina Unije koji ispunjava uvjete iz stavka

1. točke (c). Članak 3. stavak 2. primjenjuje se na njihove uzdržavane izravne srodnike u uzlaznoj liniji te one njihovih bračnih drugova ili registriranih partnera.

Članak 8.

Administrativne formalnosti za građane Unije

1. Ne dovodeći u pitanje članak 5. stavak 5., ako je razdoblje boravišta dulje od tri mjeseca, država članica domaćin može od građanina Unije zahtijevati da se prijavi kod nadležnih tijela.

2. Krajnji rok za prijavu ne smije iznositi manje od tri mjeseca od datuma dolaska. Potvrda o prijavi izdaje se odmah uz naznaku imena i adrese osobe koja se prijavljuje i datuma prijave. Neispunjavanje prijave može dovesti do proporcionalnih i nediskriminirajućih sankcija za odgovornu osobu.

3. Za izdavanje potvrde o prijavi, država članica smije zahtijevati samo da:

— građani Unije na koje se odnosi članak 7. stavak 1. točka (a) predoče važeću osobnu iskaznicu ili putovnicu, potvrdu poslodavca o zapošljavanju ili potvrdu o radnom odnosu, ili dokaz da su samozaposlene osobe,

— građani Unije na koje se odnosi članak 7. stavak 1. točka (b) predoče važeću osobnu iskaznicu ili putovnicu te pruže dokaz da ispunjavaju navedene uvjete,

— građani Unije na koje se odnosi članak 7. stavak 1. točka (c) predoče važeću osobnu iskaznicu ili putovnicu, pruže dokaz o upisu u ovlaštenu ustanovu i o sveobuhvatnom zdravstvenom osiguranju te izjavu ili jednakovrijedan akt iz članka 7. stavka 1. točke (c). Država članica ne može zahtijevati da ta izjava glasi na neki određeni iznos.

4. Država članica ne može zahtijevati određeni iznos koji smatra „dostatnim sredstvima”, već mora u obzir uzeti osobni položaj te osobe. U svakom slučaju, taj iznos ne može biti viši od granice ispod koje državljani države članice domaćina stječu pravo na socijalnu pomoć ili ako se to mjerilo ne primjenjuje, viši od najniže mirovine socijalnog osiguranja koji plaća država članica domaćin.

5. Za izdavanje potvrde o prijavi članovima obitelji građanina Unije, koji su sami građani Unije, države članice mogu zahtijevati predočavanje sljedećih isprava:

- (a) važeće osobne iskaznice ili putovnice;
- (b) isprave kojom se potvrđuje postojanje obiteljske veze ili registrirane zajednice;
- (c) prema potrebi, potvrde o prijavi građanina Unije, u čijoj su pratnji ili mu se pridružuju;
- (d) u slučajevima iz članka 2. stavka 2. točaka (c) i (d), dokaza da su tamo navedeni uvjeti ispunjeni;
- (e) u slučajevima iz članka 3. stavka 2. točke (a), isprave koje je izdalo nadležno tijelo u državi podrijetla ili državi odakle dolaze, kojom se službeno potvrđuje da su uzdržavanci ili članovi kućanstva građanina Unije ili dokaza o postojanju ozbiljnih zdravstvenih razloga koji strogo nalažu da ih građanin Unije osobno njeguje;
- (f) u slučajevima iz članka 3. stavka 2. točke (b), dokaz o postojanju trajne veze s građaninom Unije.

Članak 9.

Administrativne formalnosti za članove obitelji koji nisu državljani države članice

1. Država članica izdaje dozvolu boravišta članovima obitelji građanina Unije koji nisu građani države članice, ako je planirano trajanje boravišta dulje od tri mjeseca.
2. Krajnji rok za predaju zahtjeva za izdavanje dozvole boravišta ne smije biti kraći od tri mjeseca od datuma dolaska.
3. Neispunjavanje prijave za dozvolu boravišta može dovesti do proporcionalnih i nediskriminirajućih sankcija za odgovornu osobu

Članak 10.

Izdavanje dozvole boravišta

1. Pravo boravišta članova obitelji građanina Unije koji nisu državljani države članice dokazuje se izdavanjem isprave pod nazivom „Dozvola boravišta za člana obitelji građanina Unije” najkasnije šest mjeseci od datuma podnošenja zahtjeva. Potvrda o podnošenju zahtjeva za izdavanje dozvole boravišta izdaje se odmah.

2. Države članice za izdavanje dozvole boravišta zahtijevaju predočavanje sljedećih isprava:

- (a) važeće putovnice;
- (b) isprave kojom se potvrđuje postojanje obiteljske veze ili registrirane zajednice;
- (c) potvrde o prijavi ili ako sustav prijave ne postoji, kojeg drugog dokaza o boravištu u državi članici domaćinu za građanina Unije u čijoj su pratnji ili mu se pridružuju;
- (d) u slučajevima iz članka 2. stavka 2. točaka (c) i (d), dokaza da su navedeni uvjeti ispunjeni;
- (e) u slučajevima iz članka 3. stavka 2. točke (a), isprave koju je izdalo nadležno tijelo u državi podrijetla ili državi odakle dolaze, kojom se potvrđuje da su uzdržavanci ili članovi kućanstva građanina Unije ili dokaza o postojanju ozbiljnih zdravstvenih problema člana obitelji koji strogo nalažu da ga građanin Unije osobno njeguje;
- (f) u slučajevima iz članka 3. stavka 2. točke (b), dokaza o postojanju trajne veze s građaninom Unije.

Članak 11.

Valjanost dozvole boravišta

1. Dozvola boravišta iz članka 10. stavka 1. je valjana pet godina od datuma izdavanja ili tijekom predviđenog razdoblja boravišta građanina Unije, ako je to razdoblje kraće od pet godina.
2. Na valjanost dozvole boravišta ne utječe privremena odsutnost kraća od šest mjeseci tijekom godine dana ili duža odsutnost zbog obvezne vojne službe ili jedna odsutnost od najviše 12 mjeseci uzastopno zbog važnih razloga poput trudnoće ili rođenja djeteta, ozbiljne bolesti, školovanja ili strukovnog osposobljavanja ili premještanja u drugu državu članicu ili treću zemlju.

Članak 12.

Zadržavanje prava boravišta članova obitelji u slučaju smrti ili odlaska građanina Unije

1. Ne dovodeći u pitanje podstavak 2., smrt ili odlazak građanina Unije iz države članice domaćina ne utječe na pravo boravišta članova njihovih obitelji koji su državljani države članice.

Prije stjecanja prava stalnog boravišta te osobe moraju ispuniti uvjete iz članka 7. stavka 1. točke (a), (b), (c) ili (d).

2. Ne dovodeći u pitanje podstavak 2., smrt građanina Unije nema za posljedicu gubitak prava boravišta članova njihovih obitelji koji nisu državljani države članice, ako su boravili u državi članici domaćinu kao članovi obitelji najmanje godinu dana prije smrti građanina Unije.

Prije stjecanja prava stalnog boravišta, pravo boravišta tih osoba uvjetovano je dokazivanjem da su radnici ili samozaposlene osobe ili da imaju dovoljno sredstava za sebe i članove svoje obitelji kako ne bi postali teret sustavu socijalne pomoći države članice domaćina tijekom razdoblja boravišta te da imaju sveobuhvatno zdravstveno osiguranje u državi članici domaćinu ili da već imaju položaj člana obitelji osobe koja udovoljava tim zahtjevima u državi članici domaćinu. „Dostatna sredstva” utvrđena su u članku 8. stavku 4.

Takvi članovi obitelji zadržavaju svoje pravo boravišta isključivo na osobnoj osnovi.

3. Odlazak građana Unije iz države članice domaćina ili njihova smrt nema za posljedicu gubitak prava boravišta njihove djece ili roditelja koji ostvaruje faktično skrbništvo nad djecom, bez obzira na njihovo državljanstvo, ako djeca borave u državi članici domaćinu i upisani su u obrazovnu ustanovu u svrhu stjecanja obrazovanja i to sve do završetka njihovog školovanja.

Članak 13.

Zadržavanje prava boravišta članova obitelji u slučaju razvoda braka, poništenja braka ili prestanka registrirane zajednice

1. Ne dovodeći u pitanje drugi podstavak, razvod građanina Unije, poništenje braka ili prestanak registrirane zajednice iz članka 2. točke 2 (b) ne utječu na pravo boravišta članova njihovih obitelji koji su državljani države članice.

Prije stjecanja prava stalnog boravišta, osobe moraju ispuniti uvjete iz članka 7. stavka 1. točaka (a), (b), (c) ili (d).

2. Ne dovodeći u pitanje drugi podstavak, razvod, poništenje braka ili prestanak registrirane zajednice iz članka 2. točke 2(b) nema za posljedicu gubitak prava boravišta članova obitelji građanina Unije koji nisu državljani države članice, ako:

(a) su prije pokretanja postupka za razvod ili poništenje braka ili prestanak registrirane zajednice iz članka 2. točke 2(b), brak ili registrirana zajednica trajali najmanje tri godine, od toga jednu godinu u državi članici domaćinu; ili

(b) dogovorom između bračnih drugova ili registriranih partnera iz članka 2. točke 2(b) ove Direktive ili po nalogu suda, bračni drug ili partner koji nema državljanstvo države članice ostvaruje skrbništvo nad djecom građanina Unije; ili

(c) je to opravdano iznimno teškim okolnostima, na primjer ako je osoba bila žrtva nasilja u obitelji dok su brak ili registrirana zajednica postojali; ili

(d) dogovorom između bračnih partnera ili partnera iz članka 2. točke 2(b) ove Direktive ili po nalogu suda, bračni drug ili partner koji nema državljanstvo države članice ima pravo posjetiti maloljetno dijete, ako je sud odlučio da se posjete moraju obaviti u državi članici domaćinu, i to toliko dugo koliko je to potrebno.

Prije stjecanja prava stalnog boravišta, pravo boravišta tih osoba uvjetovano je dokazivanjem da su radnici ili samozaposlene osobe ili da imaju dostatna sredstava za sebe i članove svoje obitelji kako ne bi postali teret sustavu socijalne pomoći države članice domaćina tijekom svog boravišta te da imaju sveobuhvatno zdravstveno osiguranje u državi članici domaćinu ili da već imaju položaj člana obitelji osobe koja udovoljava tim zahtjevima u državi članici domaćinu. „Dostatna sredstva” utvrđena su u članku 8. stavku 4.

Ovi članovi obitelji zadržavaju svoje pravo boravišta isključivo na osobnoj osnovi.

Članak 14.

Zadržavanje prava boravišta

1. Građani Unije i članovi njihove obitelji imaju pravo boravišta predviđeno člankom 6. tako dugo dok nisu neprimjeren teret sustavu socijalne pomoći države članice domaćina.

2. Građani Unije i članovi njihove obitelji imaju pravo boravišta predviđeno člancima 7., 12. i 13. tako dugo dok ispunjavaju uvjete iz tih članaka.

U posebnim slučajevima, ako postoji opravdana sumnja da građani Unije ili članovi njihovih obitelji ne ispunjavaju uvjete iz članka 7., 12. i 13., države članice mogu provjeriti jesu li ti uvjeti ispunjeni. Takva se provjera ne provodi sustavno.

3. Kad građanin Unije ili član njegove obitelji zatraži socijalnu pomoć države članice domaćina, ne protjeruje se iz države automatski.

4. Odstupajući od stavka 1. i 2. i ne dovodeći u pitanje odredbe Poglavlja VI., mjera protjerivanja se ni u kojem slučaju ne može izreći protiv građanina Unije ili člana njegove obitelji ako:

(a) je građanin Unije radnik ili samozaposlena osoba, ili

(b) je građanin Unije ušao na područje države članice domaćina u potrazi za poslom. U ovom slučaju građanin Unije i članovi njegove obitelji ne mogu biti protjerani tako dugo dok građani Unije mogu pružiti dokaz da i dalje traže posao i da imaju stvarne izgleda za zaposlenje.

Članak 15.

Postupovna jamstva

1. Postupci predviđeni člancima 30. i 31. primjenjuju se po analogiji na sve odluke koje ograničavaju slobodno kretanje građana Unije i članova njihovih obitelji, a nije im svrha zaštita javnog poretka, javne sigurnosti ili javnog zdravlja.

2. Istek osobne iskaznice ili putovnice na temelju koje je ta osoba ušla u državu članicu domaćina i dobila potvrdu o prijavi ili dozvolu boravišta ne predstavlja osnovu za protjerivanje iz države članice domaćina.

3. Država članica domaćin ne može zabraniti ulazak u okviru odluke o protjerivanju iz države na koju se primjenjuje stavak 1.

POGLAVLJE IV.

PRAVO STALNOG BORAVIŠTA

Odjeljak I.

Stjecanje prava

Članak 16.

Opće pravilo za građane Unije i članove njihovih obitelji

1. Građanin Unije koji je pet godina neprekidno zakonito boravio u državi članici domaćinu, ondje ima pravo stalnog boravišta. Ovo pravo nije podložno uvjetima iz Poglavlja III.

2. Stavak 1. primjenjuje se i na članove obitelji koji nisu državljanin države članice, a koji su zakonito boravili s građaninom Unije u državi članici domaćinu u neprekidnom razdoblju od 5 godina.

3. Na neprekinutost boravišta ne utječe privremena odsutnost koja ne prelazi ukupno šest mjeseci u godinu dana ili dulja odsutnost zbog obvezne vojne službe ili jedna odsutnost od najviše 12 uzastopnih mjeseci zbog važnih razloga poput trudnoće ili rođenja djeteta, ozbiljnih bolesti, školovanja ili strukovnog osposobljavanja ili premještanja u drugu državu članicu ili treću državu.

4. Kad je pravo stalnog boravišta jednom stečeno, može se izgubiti samo ako odsutnost iz države članice domaćina traje dulje od dvije uzastopne godine.

Članak 17.

Iznimke od pravila za osobe koje više ne rade u državi članici domaćinu i članove njihovih obitelji

1. Odstupajući od članka 16., pravo stalnog boravišta u državi članici domaćinu uživaju i prije isteka uzastopnog razdoblja od pet godina boravišta:

(a) radnici ili samozaposlene osobe koji su u trenutku prestanka rada navršili starosnu dob za stjecanje prava na starosnu mirovinu po pravu te države članice ili radnici koji prekinu plaćeno zaposlenje zbog prijevremene mirovine, pod uvjetom da su u toj državi članici radili barem prethodnih dvanaest mjeseci i neprekidno boravili dulje od tri godine.

Ako zakonodavstvo države članice domaćina za određene kategorije samozaposlenih osoba ne predviđa pravo na starosnu mirovinu, smatra se da je dobni uvjet ispunjen kada ta osoba navršši 60 godina;

(b) radnici ili samozaposlene osobe koji su neprekidno boravili u državi članici domaćinu dulje od dvije godine te prestali raditi zbog trajne radne nesposobnosti.

Ako je nesposobnost posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti po kojima te osobe ostvaruju pravo na novčanu pomoć koju u potpunosti ili dijelom isplaćuje ustanova u državi članici domaćinu, neće se zahtijevati ni jedan uvjet vezan uz duljinu boravišta;

- (c) radnici ili samozaposlene osobe koji nakon tri godine neprekidnog radnog odnosa i boravišta u državi članici domaćinu rade kao zaposlene ili samozaposlene osobe u drugoj državi članici, a pritom su zadržali boravište u državi članici domaćinu u koju se u pravilu vraćaju svaki dan ili barem jednom tjedno.

Za potrebe ostvarivanja prava iz točaka (a) i (b), vrijeme provedeno u radnom odnosu u državi članici u kojoj ta osoba radi uzima se kao vrijeme provedeno u državi članici domaćinu.

Razdoblja u kojima je osoba bila nesvojevoljno nezaposlena a koja su propisno evidentirana u nadležnom uredu za zapošljavanje, razdoblja izostanka s rada za koje osoba ne odgovara, te izostanak s rada ili prekid rada zbog bolesti ili nesreće, smatraju se razdobljima zaposlenosti.

2. Preduvjeti za duljinu boravišta i duljinu zaposlenosti iz stavka 1. točke (a) te uvjet koji se odnosi na duljinu boravišta iz stavka 1. točke (b) ne primjenjuju se ako bračni drug ili partner radnika ili samozaposlene osobe iz članka 2. točke 2(b) ima državljanstvo države članice domaćina ili je izgubio državljanstvo te države članice udajom/ženidbom za tog radnika ili samozaposlenu osobu.

3. Bez obzira na državljanstvo, članovi obitelji radnika ili samozaposlene osobe koji borave s njim na području države članice domaćina, imaju pravo stalnog boravišta u toj državi članici ako je sâm radnik ili samozaposlena osoba stekao pravo stalnog boravišta u toj državi članici na temelju stavka 1.

4. U slučaju smrti radnika ili samozaposlene osobe dok je još u radnom odnosu, ali prije stjecanja stalnog boravišta u državi članici domaćinu na temelju stavka 1., članovi njegove obitelji koji borave s njim u državi članici domaćinu ondje stječu pravo na stalno boravište pod sljedećim uvjetima:

- (a) radnik ili samozaposlena osoba je u vrijeme smrti neprekidno boravio na području te države članice dvije godine; ili
- (b) smrt je nastupila zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti; ili

- (c) preživjeli bračni drug je izgubio državljanstvo te države članice ženidbom/udajom za radnika ili samozaposlenu osobu.

Članak 18.

Stjecanje prava stalnog boravišta određenih članova obitelji koji nisu državljani države članice

Ne dovodeći u pitanje članak 17., članovi obitelji građana Unije iz članka 12. stavka 2. i članka 13. stavka 2. koji ispunjavaju navedene uvjete stječu pravo stalnog boravišta nakon što su zakonito boravili u državi članici domaćinu pet uzastopnih godina.

Odjeljak II.

Administrativne formalnosti

Članak 19.

Isprava kojom se građanima Unije službeno potvrđuje stalno boravište

1. Države članice izdaju građanima Unije koji imaju pravo na stalno boravište, na zahtjev, ispravu kojom se službeno potvrđuje stalno boravište, a nakon provjere duljine boravišta.

2. Isprava kojom se službeno potvrđuje stalno boravište izdaje se u što kraćem roku.

Članak 20.

Dozvola stalnog boravišta za članove obitelji koji nisu državljani države članice

1. Države članice izdaju članovima obitelji koji nisu državljani države članice, a imaju pravo na stalno boravište, dozvolu stalnog boravišta u roku od šest mjeseci od podnošenja zahtjeva. Dozvola stalnog boravišta obnavlja se automatski svakih deset godina.

2. Zahtjev za izdavanje dozvole stalnog boravišta podnosi se prije isteka dozvole boravišta. Neispunjavanje prijave za izdavanje dozvole stalnog boravišta može dovesti do proporcionalnih i nediskriminirajućih sankcija za odgovornu osobu.

3. Prekid boravišta koji nije dulji od dvije uzastopne godine ne utječe na valjanost dozvole stalnog boravišta.

Članak 21.**Neprekidnost boravišta**

Za potrebe ove Direktive, neprekidnost boravišta može se ispitivati bilo kojim dokaznim sredstvom koje se koristi u državi članici domaćinu. Neprekidnost boravišta prekida se valjano izvršenom odlukom o protjerivanju dotične osobe.

POGLAVLJE V.

ZAJEDNIČKE ODREDBE O PRAVU BORAVIŠTA I PRAVU STALNOG BORAVIŠTA**Članak 22.****Teritorijalno područje primjene**

Pravo boravišta i pravo stalnog boravišta odnosi se na čitavo područje države članice domaćina. Države članice mogu pravo boravišta i pravo stalnog boravišta teritorijalno ograničiti samo ako se ta ograničenja primjenjuju i na njihove državljane.

Članak 23.**Srodna prava**

Bez obzira na svoje državljanstvo, članovi obitelji građanina Unije koji imaju pravo boravišta ili pravo stalnog boravišta u državi članici imaju ondje pravo na zaposlenje ili samozaposlenje.

Članak 24.**Jednako postupanje**

1. Podložno posebnim odredbama koje su izričito predviđene u Ugovoru i sekundarnom zakonodavstvu, svi građani Unije koji na temelju ove Direktive borave na području države članice domaćina imaju pravo na jednako postupanje kao prema državljanima te države članice unutar okvira Ugovora. Ovo pravo se proširuje i na članove obitelji koji nisu državljani države članice, a imaju pravo boravišta ili stalnog boravišta.

2. Odstupajući od stavka 1., država članica domaćin nije dužna odobriti pravo na socijalnu pomoć tijekom prva tri mjeseca boravišta odnosno tijekom dužeg razdoblja predviđenog člankom 14. stavkom 4. točkom (b), niti je, prije stjecanja prava stalnog boravišta, dužna dodijeliti pomoć za

uzdržavanje tijekom školovanja, uključujući strukovno osposobljavanje u obliku studentskih stipendija ili studentskih zajmova osobama koje nisu radnici, samozaposlene osobe, osobama koje zadržavaju taj status i članovima njihovih obitelji.

Članak 25.**Opće odredbe u vezi s boravišnim ispravama**

1. Posjedovanje potvrde o prijavi iz članka 8. ove Direktive, isprave kojom se službeno potvrđuje stalno boravište, potvrde o podnošenju zahtjeva za izdavanje dozvole boravišta člana obitelji, dozvole boravišta ili dozvole stalnog boravišta ne predstavlja ni u kojem slučaju preduvjet za ostvarivanje prava ili za obavljanje administrativnih formalnosti, jer se svojstvo korisnika prava može dokazati nekim drugim dokaznim sredstvom.

2. Sve isprave iz stavka 1. izdaju se bez naknade ili uz pristojbu koja nije viša od one koja se zahtijeva od državljana za izdavanje sličnih isprava.

Članak 26.**Provjere**

Države članice mogu provjeriti poštuju li se zahtjevi iz njihovog nacionalnog zakonodavstva, u skladu s kojim su strani državljani dužni uvijek imati pri sebi potvrdu o prijavi ili dozvolu boravišta, pod uvjetom da jednaki zahtjev važi za njihove državljane u vezi s njihovom osobnom iskaznicom. U slučaju nepoštovanja ovog zahtjeva, država članica može izricati jednake sankcije koje izriče vlastitim državljanima, u slučaju kada kod sebe nemaju svoju osobnu iskaznicu.

POGLAVLJE VI.

OGRANIČENJA PRAVA ULASKA I PRAVA BORAVIŠTA U SVRHU ZAŠTITE JAVNOG PORETKA, JAVNE SIGURNOSTI ILI JAVNOG ZDRAVLJA**Članak 27.****Opća načela**

1. U skladu s odredbama iz ovog poglavlja, države članice mogu ograničiti slobodu kretanja i boravišta građanima Unije i članovima njihovih obitelji, bez obzira na njihovo državljanstvo, u svrhu zaštite javnog poretka, javne sigurnosti ili javnog zdravlja. Na ove razloge ne može se pozivati u gospodarske svrhe.

2. Mjere poduzete zbog javnog poretka ili javne sigurnosti u skladu su s načelom proporcionalnosti i temelje se isključivo na osobnom ponašanju pojedinca. Postojanje ranije kaznene osude sama po sebi ne predstavlja razlog za poduzimanje takvih mjera.

Osobno ponašanje dotičnog pojedinca mora predstavljati stvarnu, trenutačnu i značajnu opasnost koja ugrožava neki temeljni interes društva. Neprihvatljivi su razlozi koji nisu usko povezani s pojedinim slučajem ili se odnose na opću prevenciju.

3. Kako bi se utvrdilo predstavlja li određena osoba opasnost za javni poredak ili javnu sigurnost, država članica domaćin može pri izdavanju potvrde o prijavi ili ako sustav prijava ne postoji, najkasnije tri mjeseca nakon ulaska te osobe na područje te države članice ili od trenutka kada je ta osoba prijavila svoju prisutnost na državnom području prema članku 5. stavku 5., ili pri izdavanju dozvole boravišta može, ako to smatra ključnim, zahtijevati od države članice podrijetla, a prema potrebi i od drugih država članica da joj se dostave podaci iz ranije kaznene evidencije za tu osobu. Takvi zahtjevi ne smiju postati rutina. Država članica kojoj je zahtjev upućen odgovara u roku od dva mjeseca.

4. Država članica koja je izdala putovnicu ili osobnu iskaznicu dopušta imatelju isprave protjeranom iz druge države članice radi zaštite javnog poretka, javne sigurnosti ili javnog zdravlja, da ponovno uđe na njezino područje bez ikakvih formalnosti, čak i ako isprava više nije važeća ili je državljanstvo imatelja isprave sporno.

Članak 28.

Zaštita od protjerivanja

1. Prije donošenja odluke o protjerivanju u svrhu zaštite javnog poretka ili javne sigurnosti, država članica domaćin uzima u obzir činjenice kao što su duljina boravišta pojedinaca na njenom području, starosna dob, zdravstveno stanje, obiteljske i gospodarske prilike, socijalna i kulturalna integracija u državu članicu domaćina i razmjer veza pojedinca s državom podrijetla.

2. Država članica domaćin ne smije donijeti odluku o protjerivanju protiv građanina Unije ili članova njihove obitelji, bez obzira na njihovo državljanstvo, ako imaju pravo stalnog boravišta na njezinom području, osim iz ozbiljnih razloga zaštite javnog poretka ili javne sigurnosti.

3. Odluka o protjerivanju ne smije se donijeti protiv građanina Unije, osim ako se takva odluka ne temelji na nužnim razlozima javne sigurnosti, kako ih utvrđuju države članice, ako:

(a) su boravili u državi članici domaćinu prethodnih deset godina; ili

(b) su maloljetnici, osim ako je protjerivanje u najboljem interesu djeteta, kako je predviđeno Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima djeteta od 20. studenog 1989.

Članak 29.

Javno zdravlje

1. Bolesti koje opravdavaju izricanje mjere ograničavanja slobode kretanja isključivo su potencijalno epidemiološke bolesti, kako su utvrđene u mjerodavnim dokumentima Svjetske zdravstvene organizacije, te druge zarazne bolesti ili zarazne bolesti čiji uzročnici su paraziti, ako protiv tih bolesti država članica domaćin donosi mjere za zaštitu svojih državljana.

2. Bolesti koje su se pojavile tri mjeseca nakon ulaska u državu članicu ne predstavljaju osnovu za protjerivanje s državnog područja.

3. Ako za to postoje ozbiljni razlozi, država članica može unutar tri mjeseca od datuma ulaska od osobe koja ima pravo boravišta zahtijevati da se podvrgne besplatnom liječničkom pregledu kako bi se potvrdilo da ne boluje od neke bolesti iz stavka 1. Takvi liječnički pregledi ne smiju biti rutinski.

Članak 30.

Obavijest o odlukama

1. Osobe na koje se to odnosi pismeno se obavješćuju o svakoj odluci donesenoj sukladno članku 27. stavku 1. i to na način da mogu shvatiti njezin sadržaj i posljedice.

2. Osobe na koje se to odnosi jasno se i u cijelosti obavješćuju o razlozima javnog poretka, javne sigurnosti ili javnog zdravlja na kojima se temelji odluka donesena u njihovom slučaju, osim ako to nije u suprotnosti s interesima državne sigurnosti.

3. U obavijesti se navodi sud ili upravno tijelo kojem ta osoba može izjaviti žalbu, rok za žalbu, te ako se može primijeniti, rok u kojem osoba mora napustiti područje države članice. Osim u propisno obrazloženim hitnim slučajevima, rok za napuštanje državnog područja ne može biti kraći od mjesec dana od datuma obavijesti.

Članak 31.**Postupovna jamstva**

1. Protiv bilo koje odluke donesene zbog zaštite javnog poretka, javne sigurnosti ili javnog zdravlja dotične osobe imaju pravo podnijeti žalbu ili zahtjev za preispitivanje sudu i gdje je moguće, upravnom tijelu države članice domaćina.

2. Ako se uz žalbu protiv odluke o protjerivanju ili uz zahtjev za preispitivanje odluke o protjerivanju podnosi i prijedlog za izdavanje privremene mjere radi odgode izvršenja te odluke, osobu se do donošenja odluke o privremenoj mjeri ne može udaljiti s državnog područja, osim:

— ako se odluka o protjerivanju temelji na prethodnoj sudskoj odluci; ili

— ako su osobe prethodno imale pristup sudskom preispitivanju; ili

— ako se odluka o protjerivanju temelji na prisilnim razlozima javne sigurnosti prema članku 28. stavku 3.

3. U žalbenom se postupku preispituju zakonitost odluke, kao i činjenice te okolnosti na kojima se odluka temelji. Ti postupci osiguravaju da odluka nije neproporcionalna, posebno u pogledu zahtjeva utvrđenih u članku 28.

4. Države članice mogu toj osobi zabraniti pristup svom području tijekom žalbenog postupka, ali ne smiju tu osobu spriječiti da osobno izloži svoju obranu, osim ako njezina prisutnost može uzrokovati ozbiljne poteškoće u javnom poretku i javnoj sigurnosti ili kad se žalba ili preispitivanje odluke odnose na zabranu ulaska na područje.

Članak 32.**Trajanje zabrane**

1. Osobe koje su zabranjene na državnom području zbog javnog poretka ili javne sigurnosti mogu podnijeti zahtjev za ukidanje zabrane protekom razumnoga roka, ovisno o okolnostima, a u svakom slučaju protekom tri godine od izvršenja i konačnosti odluke o zabrani, donesene u skladu s pravom Zajednice i to na temelju podnesenih dokaza da je u međuvremenu došlo do bitne promjene u okolnostima na kojima se temeljilo donošenje odluke o zabrani.

Odluku povodom zahtjeva ta država članica donosi u roku od šest mjeseci od dana podnošenja zahtjeva.

2. Osobe iz stavka 1. nemaju pravo ulaska na područje te države članice tako dugo dok se njihov zahtjev razmatra.

Članak 33.**Protjerivanje kao kazna ili pravna posljedica**

1. Država članica domaćin ne može donijeti odluku o protjerivanju kao kaznu ili kao pravnu posljedicu kazne zatvora, osim ako su ispunjeni zahtjevi iz članaka 27., 28. i 29.

2. Ako se odluka o protjerivanju prema stavku 1. ovog članka izvršava nakon više od dvije godine od njezinog donošenja, država članica provjerava je li dotična osoba trenutna i stvarna prijetnja javnom poretku i javnoj sigurnosti i procjenjuje jesu li se nakon donošenja odluke o protjerivanju okolnosti značajno promijenile.

POGLAVLJE VII.**ZAVRŠNE ODREDBE****Članak 34.****Obavješćivanje javnosti**

Države članice šire podatke o pravima i dužnostima građana Unije i članova njihovih obitelji po pitanjima koje obuhvaća ova Direktiva, posebno putem programa osvješćivanja javnosti posredstvom nacionalnih i lokalnih sredstava javnog priopćavanja te drugim komunikacijskim sredstvima.

Članak 35.**Zlouporaba prava**

Države članice mogu donijeti potrebne mjere s ciljem odbijanja, ukidanja ili opoziva prava koja proizlaze iz ove Direktive u slučaju zlouporabe prava ili prijevare, kao što je fiktivni brak. Sve su te mjere proporcionalne i podliježu postupovnim jamstvima iz članaka 30. i 31.

Članak 36.**Sankcije**

Države članice donose odredbe o sankcijama koje će se primjenjivati u slučaju povrede nacionalnih propisa donesenih u svrhu provedbe ove Direktive, te poduzimaju mjere potrebne za njihovu primjenu. Navedene sankcije moraju biti učinkovite i proporcionalne. O ovim odredbama države članice obavješćuju Komisiju najkasnije do 30. travnja 2006., a u slučaju naknadnih promjena što je prije moguće.

Članak 37.**Povoljnije nacionalne odredbe**

Odredbe ove Direktive ne utječu na zakone ili druge propise država članica koji su povoljniji za osobe koje obuhvaća ova Direktiva.

Članak 38.**Stavljanje izvan snage**

1. Članci 10. i 11. Uredbe (EEZ) br. 1612/68 stavljaju se izvan snage s učinkom od 30. travnja 2006.

2. Direktive 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ stavljaju se izvan snage s učinkom od 30. travnja 2006.

3. Upućivanja na odredbe i Direktive stavljene izvan snage tumače se kao upućivanja na ovu Direktivu.

Članak 39.**Izvješće**

Komisija najkasnije do 30. travnja 2008. Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće o primjeni ove Direktive, zajedno sa svim potrebnim prijedlozima, posebno u vezi s mogućnostima produženja roka tijekom kojeg građani Unije i članovi njihovih obitelji mogu boraviti na području države

članice domaćina bez ikakvih uvjeta. Države članice Komisiji pružaju podatke potrebne za sastavljanje izvješća.

Članak 40.**Prenošenje**

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom do 30. travnja 2006.

Kada države članice donose ove mjere, te mjere prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Načine tog upućivanja određuju države članice.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva, zajedno s tablicom koja prikazuje podudaranje odredaba ove Direktive s donesenim nacionalnim odredbama.

Članak 41.**Stupanje na snagu**

Ova Direktiva stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 42.**Adresati**

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 29. travnja 2004.

Za Europski Parlament
Predsjednik
P. COX

Za Vijeće
Predsjednik
M. McDOWELL